

utáni állapotokról, a fontosabb irányzatok kialakulásáról, amelyek legfőképpen abban különböznek egymástól, hogy tanításuk és gyakorlatuk középpontjában a szerzetesek vagy a laikus hívők állnak-e. A théraváda vagy hínájána és a mahájána buddhizmus földrajzilag is elkülönül egymástól: míg az első Délkelet-Ázsiában, addig a második Indiától keletre, Kína, Korea, Japán területén terjedt el. A kötet legérdekesebb oldalai éppen azok, amelyek ezen országok mai buddhista gyakorlatát ismertetik.

A *Buddhizmus képes enciklopédiája*, amely időrendi táblázatot és fogalommagyarázó kislexikont is tartalmaz, átfogó szövegű fejezeteivel, keretesen kiemelt ismereteivel, jól választott illusztrációival az ismeretterjesztés magas fokának felel meg. Érdeemes volt lefordítani.

BUDA ATTILA

(Szerkesztette Ian Harris,
fordította Bódogh-Szabó Pál,
Kossuth Kiadó, Budapest, 2010,
256 oldal, 7500 Ft)

CHRISTOPHER DELL: *Szörnyek könyve* avagy a képzelet állatkertje

Nüx, az éjszaka görög istennője
Khaosz gyermeke. Leszármazottai
között találjuk Thanatoszt, a ha-

lálisent, Nemezist, a végzetet,
Hüpnoszt, az álmok hozóját és
Kharónt, a lelkek alvilági révészét.
A mítoszi családfa szikár és pon-
tos. Álom, végzet, halál és éjszaka
az idők kezdetétől kart karba öltve
jár. Nem ritka azonban az sem, hogy
az istenek rokonságában szörny-
szülötteket találunk. A szörnyek a
káoszt képviselik. Aszimmetrikus,
szőrös testrészeik, hosszú karmaik
és nyelvük megsérti a természet
törvényeit. Az isteneket és a ször-
nyeket tisztelet és félelem övezi.
Harcuk a rend és a káosz összecsap-
ását jelképezi. Minden korszak
kitermelte a maga szörnyeit, de a
tőlük óvó hősöket is Gilgamestől
Supermanig. A hősök helyettünk
viszik vásárra a bőrüket. „Aki ször-
nyekkel harcol, vigyázzon, hogy
maga ne váljék azzá!” – figyelmeztet
Nietzsche. Szembe kell hát néz-
nünk kollektív félelmeinkkel, de
óvakodnunk is kell azoktól.

Christopher Dell *Szörnyek könyve*
című albuma két pikkelymintás,
neonzöld, kemény fedél között őrizi
évezredek félelmeit. A brit művés-
zettörténész barlangrajzoktól
hollywoodi filmpozsokig terjedő
rettentő tárlaton vezet végig olvasó-
ját. Szörnytörténeti atlaszának
néhány kiszemelt bizarr példányá-
ról rövid anatómiai ismertetést
nyújt, másoknak rémtetteit, élőhe-
lyét, táplálkozási szokásait, gyenge
pontjait ismerteti. Pár mondatban
elintézi az ókori szörnykultusz kö-

zékori továbbélését, reneszánsz
csillogását, majd újjáéledését a ro-
mantika korában. Könyve minde-
nekelőtt az ember szárnyaló, el-
pusztíthatatlan képzeletéről szól.
A fantáziánkat rabul ejtő, agyunk-
ba beköltöző és attól fogva létező
lényeket csodaszép, változatos és
borzongató képanyag segítségével
idézi elénk. Bestiákat, rémeket, li-
dérceket ábrázoló festményeket,
szobrokat, mozaikokat, gobelineket
és üveglablakokat sorakoztat fel.

A kötetből megtud-
juk, hogy a szörnyek
korszaktól és kultúrától
függetlenül az emberi
élet mindennapjaihoz
tartoznak évezredek
óta. Legnyugtalanítóbb
tulajdonságuk, hogy né-
melyek képesek alakjuk
változtatására, így ne-
héz őket felismernünk.

Japánban rókadémonoktól, Euró-
pában farkasemberektől rettegetek,
Dél-Amerika népei pedig az esőer-
dők sötétjében lopakodó leopárd-
emberektől. Az alakváltó hibridek
azért különösen veszélyesek, mert
bennük az állat vadsága az emberi
ravaszsgal párosul. Az emberiség
az általa ismert világ határvidékét
is különféle szörnyekkel népesítet-
te be; természetesen a vizeket is.
A legutóbbi időkhöz csak töredékes
ismereteink voltak az óceánok élő-
világáról, ám a hajósok nem fukar-
kodtak a sellőkről, szirénekről, óriás-

polipokról szóló csodálatos elbeszé-
lésekkel. A térképek szélén egészen
a 17. századig hatalmas csápok és
agarak figyelmeztetnek a vizek
veszélyeire. A hozzájuk – akárcsak
élőhelyükhöz, a tengerhez – való
viszony kezdettől fogva ambiva-
lens. Kaland és veszély együtt járt
a tengerészek életében.

Monstrumokról biológusok,
filozófusok, antropológusok, iro-
dalmárok, vallás- és művészettör-
ténészek is értekeztek már. A jelen

munka az utóbbiaké
közé tartozik. Könyve
végén Dell az angol
nyelvű szörny-szakiro-
dalomból kínál további
bőséges olvasnivalót,
sőt internetes portá-
lokat is ajánl azoknak,
akik a világhálón por-
tyáznának. Vélemé-
nyem szerint pontosabb,

kerekesebb kötet született volna, ha
kizárólag Európa szörnymitológi-
áját mutatja be a szerző. Szívesen
olvastam volna a korunk popkul-
túrájában megjelenő szörny-iko-
nokról is. Ennek ellenére a *Ször-
nyek könyve* a 2007-ben megjelent
A rútság története óta a legfonto-
sabb magyar nyelven kapható bes-
tiárium.

VASS NORBERT

(Fordította Árokszallásy Zoltán,
Corvina Kiadó, Budapest, 2010,
192 oldal, 4990 Ft)

